16.5.2016

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Asiantuntijakuuleminen 17.5.2016

ASIANTUNTIJALAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ ALKOLUKKOLAIKSI SEKÄ LAIKSI AJOKORTTILAIN MUUTTAMISESTA, HE 68/2016 vp

Liikenneturva kiittää lausuntomahdollisuudesta ja esittää muutamia näkökohtia alkolukkoa koskevan lainsäädännön uudistamisesta.

Liikenneturva kannattaa esityksessä ehdotettua ratkaisua, jossa alkolukkoa koskeva lainsäädäntö koottaisiin yhteen alkolukkolakiin. Tämä selkeyttäisi kokonaisuuden hallintaa ja olisi teknisesti perusteltu muutos.

Alkoholin käyttö aiheuttaa tieliikenteeseen edelleen huomattavan turvallisuusriskin. Alkoholin suurkuluttajien määrä on suuri ja ongelmakäyttö on yleistä. Liikenneturva on tuonut toistuvasti esille sen, että rattijuopumus on monisyinen ongelma, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan laajaa keinovalikoimaa: Lainsäädäntöä, uskottavaa valvontaa ja tehokasta viestintää, hoitoa ja tukea alkoholiongelmaisille sekä alkolukkojen määrän lisäämistä.

Liikenneturva pitää tärkeänä, että alkolukon käyttöä lisätäisiin sekä vapaaehtoistoimin että rattijuopumukseen syyllistyneiden seuraamuksena. Myös terveysperusteilla määrättyjä alkolukkoja pitäisi olla nykyistä enemmän käytössä. Tällaisen keinon käyttöön jo nykyinen ajokorttilaki antaa mahdollisuuden eikä tässä esityksessä kyseiseen menettelyyn ehdoteta muutoksia.

Alkolukon käytön vaikutukset ovat olleet huomatavan myönteiset. Esimerkiksi Trafin selvityksen (5/2013) mukaan alkolukkoa käyttäneiden henkilöiden alkoholin käyttö oli vähentynyt ja alkolukko oli estänyt valtavan määrän päihtyneenä ajoon lähtemisiä.

Esityksessä ehdotetaan, että ajoneuvoon asennettu alkolukko olisi aina ajoneuvoa kuljetettaessa toimintakykyinen. Liikenneturva pitää tätä muutosta tarpeellisena. Nykyisin alkolukossa voi olla kytkin, jolla alkolukko voidaan kytkeä pois päältä. Jatkossa tällainen menettely ei olisi mahdollista, mikä on liikenneturvallisuuden kannalta järkevä ratkaisu.

16.5.2016

Liikenneturvallisuuden näkökulmasta kannatettava muutos olisi ollut liikenne- ja viestintäministeriön lainvalmisteluvaiheessa ehdottama menettely, jonka mukaan tuomioistuin määräisi alkolukon kaikille rattijuopumukseen syyllistyneille. Laitteesta olisi kuitenkin voinut kieltäytyä. Ehdotus sai lausuntovaiheessa kannatusta. Menettely ei olisi ollut taloudellisesti käyttäjälle kohtuuton, koska alkolukkoa ei olisi ollut pakko ottaa, ja toisaalta tietyissä tilanteissa alkolukon hankintaan olisi voinut saada toimeentulotukea.

Suomessa rattijuopumuksesta määrätyt ajokiellot ovat selvästi lyhyempiä kuin monissa muissa Euroopan maissa. Esimerkiksi Ruotsissa rattijuopumuksesta yleisesti ajokielto on yksi vuosi ja törkeästä rattijuopumuksesta kaksi vuotta. Liikenneturva esittää, että Suomessakin rattijuopumuksesta määrättyjä ajokieltoaikoja pidennettäisiin, esimerkiksi ajokiellon vähimmäisaikaa korottamalla. Tämä varmuudella lisäisi halukkuutta valita alkolukko ajokiellon sijasta. Hallituksenesityksen perusteluissa on kerrottu, että ajokieltojen kestokysymykseen on tarkoitus palata myöhemmin.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa valvotussa ajo-oikeudessa alkolukon käytön prosessia kevennettäisiin siten, että käyttötietoja enää kerättäisi. Liikenneturva ei kannata tätä ehdotusta.

Alkolukkojen muistiin taltioimat käyttötiedot ovat hyödyllisiä, sillä niillä voidaan seurata kuljettajan taipumusta syyllistyä rattijuopumukseen, ja siten arvioida henkilön soveltuvuutta ajo-oikeuden palauttamiseen. Lisäksi käyttötiedoista olisi apua rattijuopumukseen syyllistyneen päihdeongelmien hoidon ja tuen kannalta. Myös tutkimuskäyttöön yhteen koottu tallennetieto on tarpeellista. Erityisesti nykyisessä tilanteessa, kun alkolukkojen käyttö Suomessa on melko vähäistä, pitäisi uuden alkolukkolain vaikutuksia pystyä arvioimaan mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti. Informaatioteknologiaa ja automatisaatiota hyödyntäen voitaisiin varmasti keventää ja tehostaa alkolukon valvontatietojen käsittelyä ja käyttöä. Samalla tulisi harkita, olisiko Liikenteen turvallisuusvirasto ajokorteista vastaavana ja tietohallintaan erikoistuneena viranomaisena myös oikea taho alkolukon käyttötietojen kerääjäksi ja haltijaksi.

LIIKENNETURVA

ANNA-LIISA TARVAINEN
Anna-Liisa Tarvainen
Toimitusjohtaja

ALT/MH